

PETER LINDHOLM

IRTI

ROMAANI

JOHNNY KNIGA
HELSINKI

Ensimmäinen painos

© Peter Lindholm ja Johnny Kniga 2026

Johnny Kniga

An imprint of Werner Söderström Ltd

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN: 978-952-362-318-7

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@kniga.fi

Kerron tämän tarinan vain yhdestä syystä.
Eilen viisivuotias tyttärenti sanoi jotakin, josta ymmärsin
että elämälläni on ollut merkitys. Hänen kolmen sanan
lauseensa hämmästytti minua, se sai minut ensiksi
hymyilemään, ja sitten onnen kyneleet alkoivat valua
poskilleni. (Eivätkä ne kolme sanaa olleet ne, jotka aina
lausutaan rakkauselokuviissa.) Hetken tunsin olevani vapaa
kaikesta menneestä pahasta. En ollut koskaan uskonut
niin käyvän, tai että elämälläni voisi olla suurempaa
tarkoitusta kenellekään muulle. Nyt todistettavasti oli,
ja silloin päätin, että tarinan saa julkaista, jos joku niin
haluaa tehdä. Kenties se lohduttaisi ihmisiä heidän
omissa kamppailuissaan – ja ehkä naurattaisikin.

Yritimme siirtää kaksisataaviisikymmentä kiloa painavaa kassakaappia nokkakärryllä helsinkiläisen kerrostalon kellarikaapista pihalle pysäköityyn pakettiautoon.

"Kyllä tämä hoituu", sanoi kuluneisiin sinisiin farkkuihin ja sinivalkoiseen ruutupaitaan pukeutunut Suomen armeijan entinen kantapeikko, nelikymppinen testosteronia täynnä oleva lihava pätkä nimeltä Raivio. Sanoi korskeasti, koska tapahtumaa seuraamassa oli hänen samalla tavalla pukeutunut tyttöystävänsä Silja. He olivat ostaneet kassakaapin minulta netissä toimivalle osto- ja myyntiliikkeelle.

Nyökkäilin, mutta oikeasti epäilin koko hommaa. Olin odottanut paikalle isompaa laumaa voimamiehiä tai laitetta, joka tekniikan avulla hoitaisi metallimöykyn pakettiautoon. Mitään sellaista ei ollut, eikä Raivion habitus vakuuttanut. Tämä ei minua kuitenkaan saanut perääntymään. Halusin kaapista eroon varastoon vapautuvan tilan takia, jota tarvitsin kiireesti, koska isäni kuoli viime viikolla. Ja kaikki muut elämäni neliöt olivat täynnä tavaraa, sattuneista syistä. Lisää oli nyt tulossa.

Itse olen ollut 186 senttiä pitkä, vahva ja 85 kiloa painava huippu-urheilija, joten siksi haaste kaapin kanssa ei pelottanut. Nykyään tosin en sitä enää ole, mutta kuitenkin suh- taudun asioihin ja ongelmiin kuin yhä olisin. Ja usein olen ollut oikeassa, että kykenen suorittamaan enemmän kuin

nykyiset läskini ja kuntoni antaisivat olettaa. Näin ainakin haluan ajatella. Ihmiselämässä on joskus vaikea pysyä oman muutoksensa mukana, tai ainakaan mieltää ja hyväksyä tapahtuvaa ja varsinkin tapahtunutta. Silloin olen huomannut, että pieni valehtelu itselle on joskus parempi kuin masennukseen vajoaminen tai uuden tuhoon tuomitun laihdutuskuurin aloittaminen. Tästä todisteena on se, että armelias suhtautuminen on saanut minut aloittamaan taas liikunnan – hyötyliikunnan. Olen laihtunut jo kaksi kiloa, vaikka aamulla vaaka näytti jotain muuta.

Asuni ei ollut käytännöllisin tähän tehtävään. Olin tullut luovuttamaan kassakaappia suoraan mainosvideota käsittelevästä työpalaverista, joten olin pukeutunut sen mukaisesti: mustiin nahkabootseihin, mustiin farkkuihin, mustaan t-paitaan ja mustaan nahkarotsiin. Nahkarotsin olin ymmärtänyt jättää varastooni, kun ilmeni että minä jouduin osallistumaan metallimöykyn siirtoon.

Raivion ja minun nopeasti hapoille menossa olevien lihasten voimin kassakaappi liikkui huojuen pitkää kellari-käytävää nokkakärryllä, raapien välillä viisikymmentä vuotta vanhaa betoniseinää. Kumpikaan ei sanonut seinään tulleista kolhuista mitään, vaan jatkoimme huohotusta peitellen ja toisen katseita vältellen.

”Hyvin menee”, kuului kauniin Siljan kannustus. ”Jaksaa jaksaa.”

Mietin miten naapurit suhtautuisivat seinään tulleisiin ikäviin jälkiin. Tosin oli syyslomaviikko ja useat asukkaat eivät olleet kotona, vaan lomailemassa mökeillään tai ties missä. Ehkä kukaan ei jälkikäteen yhdistäisi naarmuja meikäläiseen. Ja olihan uusin naapurikin muuttaessaan edellisenä talvena kerrostaloon telonut hissien puitteet korjauskuntoon,

eikä kukaan ollut osoittanut syyttävällä sormellaan naapuria, vaikka luultavasti moni tiesi kuka syyllinen oli. Tämä tietenkin johtui keskiluokkaisesta tarpeesta välttää konflikteja. Olihan meidän munkkiniemelmäisten asukkaiden elämä kuitenkin sen verran hyvää, että turha nyt pienestä asettaa kaikkea vaaraan ja pahimmassa tapauksessa menettää kasvonsa ja romuttaa kulissit. Minua kuitenkin kellarikäytävän seinään jääneet viillot vaivasivat sen verran, että väsyneessä mielessäni kävi ajatus antaa kaiken sittenkin olla. Perua myynti, eikä piitata siitä että ei vain varasto ollut täynnä tavaraa vaan myös asunto. Unohtamatta saaristomökkiä, joka aikoinaan oli ollut isovanhempieni koti, mutta nyt oli enemmänkin menneiden aikojen tavaroita pursuava museo. Antaa vain kaiken olla. Olinhan jo vuosia antanut asioiden olla näin: erojen, kuolemien ja kaiken muun jälkeen. Katsellut vain kasvavia tavarakasoja ja avannut taas uuden pullon viiniä. Masennus, ystävä oli sanonut, mutta en suostunut tutkimuksiin. Tiesin että kaikki ongelmani hoituisivat, jos vain purkaisin tavarakasat. Mutta kuten kaikki tietävät, on vaikea aloittaa asioita, jotka eivät vain ole vastenmielisiä, vaan joihin pahimmassa tapauksessa voi kuolla. Sen takia meni yli kymmenen vuotta, että ryhdyin toimeen. Kymmenen vuotta!

Ratkaisu tuli lopulta, kun ymmärsin että nuorempi tyttäreni tulisi kohta asumaan luonani vuoroviikoin. Olin katsellut, kuinka viereisessä korttelissa kerrostalo purettiin ja sitten uusi rakennettiin tilalle. Siihen meni kaksi vuotta. Seurasin tapahtumaa joka päivä, useaan otteeseen. Lopulta muistin jotain, jonka masennus oli vienyt mielestäni. Asiat eivät tapahdu kerralla vaan pala palalta. Askel kerrallaan. Jotenkin olin vajonnut niin syvälle, että olin sen unohtanut.

Sitten otin pölynimurin ja käynnistin sen. Pidin vain suutinta ilmassa, ja näin kuinka pölyä syöksyi ilmassa imurin suuaukosta sisään. Seuraavana päivänä aloin osoittaa suuaukkoa määrätietoisemmin, ja viikon kuluttua asunnossa ei enää ollut hopeanuolia, villansyöjiä tai muita epäilyttäviä nilviäisiä. Silloin olin valmis alkamaan rakentaa uutta elämääni, tai niin luulin. Oikeasti taisin kuitenkin olla valmis kohtaamaan menneisyyteni ensimmäistä kertaa rehellisesti ja ymmärtämään mistä demonini ja traumani tulivat. Ja myös mistä syntyi aika ajoin pienen hetken pääni sisällä vallitseva ilo, ja hetkellinen ohikiitävä onnen tunne. ”Underbart är kort”, laulaa Monica Zetterlund Povel Ramelin kappaleessa, ja totta se on – mutta harmaus, suru, ahdistus, tylsyys, kärsimys... ne kestävät... kauan.

Annoin turhien ajatusten haihtua mielestäni ja keskityin ponnistelemaan kassakaapin kanssa, samalla arvelen kuinka paljon rasitusta kehoni vielä kestäisi ilman äkillistä sairaskohtausta. Raivion tulipunaisilta kasvoilta pukkasi hikeä ja Silja oli lopettanut kannustushuudot. Olimme kymmenen metrin päässä käytävien risteyskohdasta. Silloin Silja kuului sanovan huolestuneena:

”Pitäkää hetki taukoa, kun tuo on niin kalpea.” ”Tuo” tarkoitti minua. Ymmärsin kyllä ettei Silja uskaltanut sanoa, että Raivio tarvitsi taukoa korkean verenpaineensa ja huonokuntoisuutensa takia.

”Kyllä minä jaksan”, sanoin tyynesti, vaikka olin pahas-ti hapoilla ja yritin hengittää huohottamatta, onnistumatta siinä.

”Säästetään sinua huonokuntoista mainosohjaajaa”, Raivio sai sanottua, ja laskimme varovasti nokkakärryn lepäämään betonilattiaan niin ettei lattiaan tullut osumaa. Raivio

lähti saman tien kävelemään käytävää eteenpäin saadakseen huohottaa kuulumattomissa.

Itsellekin tauko tietenkin sopi erittäin hyvin. Miten minulla saattoi olla näin huono kunto nykyisin?

”Armeijassa en olisi taukoon suostunut. Sodassa ei ole taukoja, jos se ei edistä tavoitteita”, Raivio kuului sanovan käytävän toisesta päästä. ”Mutta sinä varmaan olet sivari.”

”En ole.”

”Etkö? Missä palvelit?”

”Erikoisjoukoissa.”

”Mitä!? Missä vitun erikoisjoukoissa?”

”Mitä luulisit?”

Raivio ja Silja vaihtoivat hämmästyneitä katseita.

”Puhut paskaa!” Raivio sanoi ja palasi kassakaapin luokse.

”Sovitaaan niin, mutta hoidetaan nyt tämä asia kuntoon”, vastasin tyynesti.

Raivio murahti ja ojensi kätensä Siljan suuntaan. Silja laitto Raivion käteen vesipullon. Raivio avasi korkin sihahduksella ja alkoi juoda. Samalla hän tarkkaili minua arvioiden olinko erikoisjoukkojen mies vai jotain muuta.

Myin kassakaapin vain sadalla eurolla, koska halusin päästä siitä eroon mahdollisimman nopeasti. En tarvinnut sitä enää mihinkään; en omaisuuden, en työni, enkä salaisuuksien takia.

Vaativattoman omaisuuteni olin hankkinut kovalla työllä vuosikymmenien aikana ja lähes kokonaan tuhonnut sen lyhyessä ajassa kipeään sekoiluun ja tyhmiin sijoituksiin.

Työni taas oli muuttunut digitaaliseksi, joten taidevideoiden ja mainosten masternauhoja ei tarvinnut enää suojella kassakaapissa varkaudelta, tulipalolta tai vedenpaisumukselta.

Ja salaisuuksille oli parempia paikkoja kuin kassakaappi, joka oli seissyt varastossa, jossa en ollut käynyt yli vuoteen. Kaappi olisi sen takia ollut helppo kohde murtautujalle, vaikka kaappi oli turvallisuusluokitukseltaan parasta ykkös-luokkaa.

Mutta tiedostin, että ehkä oli olemassa erityinen syy miksi kassakaappi oli ensimmäinen asia jonka panin myyntiin. En edes ollut vielä heittänyt mitään turhaa tavaraa roskiin, kun huomasin avaavani tietokoneella netistä kauppa-paikan sivuston. Olen kuullut tutkimuksesta, jossa on todistettu, että ennen kuin ihminen liikuttaa kättään jokin osa ihmisen mielessä on jo aiemmin tehnyt päätöksen ilman, että ihminen itse tiedostaa asian. En tiedä mikä osa mielestä, enkä tiedä onko tämä edes totta vai jonkin tahon levittämää valetta. Itse kuitenkin uskon väitteen olevan totta, vaikka nykypäivänä pitää olla tarkka mediassa olevan tiedon suhteen. Mutta minulla on aiemminkin ollut kokemuksia vastaavista asioista, varsinkin urheillessa, mutta myös hieman oudommissa yhteyksissä. Joten uskoin, että kassakaapin laittamisella ensimmäisenä myyntiin oli jokin erityinen syy itselleni. En silloin siinä kellarikäytävässä hikisenä ymmärtänyt mistä oli kyse, mutta myöhemmin se tuntui itsestäänselvyydeltä.

Tauko oli ohi. Painoimme kehojemme avulla nokkakär-ryt taas neljäkymmenenviiden asteen kulmaan, jolloin kassakaapin paino lepäsi rungon metalliputkien päällä, ja aloimme työntää kärryä. Tauon takia saavutimme risteyk-sen yllättävän nopeasti. Sitten piti vain saada kassakaappi kääntymään suorakulmaisessa risteyksessä pihalle johta-vaan käytävään. Työnsimme eteen, pysähdyimme, vedimme

taakse, pysähdyimme, työnsimme eteen, ja vähä vähältä saimme nokkakärryn lyhyempään kellarikäytävään.

Raivion uholla ja omalla avustuksellani aloimme hiki-sinä huohottaen työntää kaappia kohti avoinna olevasta ulko-ovesta työntyvää kirkasta auringonvaloa ja sen edessä seisovan pakettiauton avoinna olevaa takaosaa. Raivio ei piitannut varoituksistani, että kellarikäytävän päässä ulko-oven kohdalla oleva metallinen kynnyks oli tavallista korkeampi vaan jatkoi vauhdilla eteenpäin. Ehkä se johtui siitä, että oli lämmin syyspäivä ja huonokuntoisen miehen aivot kiehuiivat tauosta huolimatta. Ehkä hän vain halusi näyttää tyttöystävälleen. Tai sitten Raivio vain aina toimi näin, valitsi sota tai rauha.

Ehdin juuri väistää, etteivät varpaani litistyneet alle, kun kassakaappi rojahti nokkakärryltä törmättyään ulko-oven kynnykseen, ja sen jälkeen kaappi iski sellaisella voimalla oviaukon edessä olevaan betonilaattaan, että vanha laatta murtui alta. Ja siitä kaappi alkoi vääjäämättä kaatua eteenpäin. Katsoin epäuskoisena, kun se kuin hidastetussa elokuvassa iskeytyi pakettiauton avoinna olevan takaosan päälle ja teki iskun voimasta holtittomasti hytkyvän auton takaosaan pahaa jälkeä.

Pakettiauton omistaja Raivio oli kuin ei mitään, hän vain vilkaisi tyyneästi naistaan ja sitten mulkaisi minua kuin kaikki olisi minun syytani. En ymmärtänyt miehen ajatuksen-kulkua ja vastasin katseeseen kysyvästi.

Sitten kuulin Raivion takaa Siljan ivallisen äänen.

”Mikä mies sinä Stefan oikein olet!?”

Käännyin katsomaan naista. Hän todellakin puhui minulle. Tietenkin tajusin kysymykseen sisältyvän loukkauksen, mutta en antanut sen häiritä. Mietin vastausta pitkän

hetken. Olisin voinut painottaa sitä asiaa, että olin varoit-
tanut kynnyksestä. Tai olisin voinut kysyä Siljalta oliko
hän olettautunut, että olisin ottanut kaatuvan kaksisataaviisi-
kymmentä kiloa painavan kassakaapin kiinni ennen kuin se
kaatui ja vaurioitti pakettiautoa. Annoin asian olla, siitä olisi
vain syntynyt turha järjetön riita, ja siksi sanoin:

”Sitä itsekin tässä ihmettelen.”

Silja hämmästyí ja samassa hänen halveksuntansa minua
kohtaan menetti voimansa. Itsekin ällistyin sanojani. Ajatte-
lin niiden olevan vain keksimääni lätinää välttääkseni synty-
mässä olevan riidan, mutta myöhemmin ymmärsin lauseen
sisältävän lähes kaiken mitä olin viime vuosina mielessäni
pyörittänyt. Mikä ihminen minä oikeasti olen!

”No, olihan se vähän minunkin syytä”, Raivio sanoi so-
vittelevasti tyttöystävälleen mutta katsoi minua yhä viha-
mielisesti.

Olin lopulta suuttua kaikesta tästä epäoikeudenmukaises-
ta käytöksestä, mutta sain pidettyä itseni aisoissa, vaikka aina
ennen en ole saanut, enkä edes ole halunnut. Epäoikeuden-
mukaisuus oli helpoimpia tapoja saada minut raivoon, ja sil-
loin saattoi epäoikeudenmukaisuuden tekijä kokea ikävän ja
kivuliaan yllätyksen.

”Mitä jos työnnettäisiin tämä vitun kaappi nyt auton-
rämmäsi”, sanoin tyyneí Raiviolle.

Samassa Raivio potkaisi vihaisena kassakaappia, mikä
taisi tehdä hänen jalalleen todella kipeää. Raivio alkoi ki-
roilla ja otti otteen kassakaapista.

Hiki valui otsaltani silmiin ja pitkin selkää, kun ponnis-
timme kerta kerran jälkeen kassakaappia pakettiautoon.
Turhaan. Silmiäni kirvelsi, ja käsiini, selkääni ja jalkoihini
sattui kaapin paino, mutta kumpikaan meistä ei suostunut

luovuttamaan. Miehistä itsetunnon menettäminen oli paljon isompi taakka molemmille kuin kassakaapin paino tai mahdollinen sairaskohtaus, ja siksi lopulta onnistuimme vaivoin viimeisillä voimillamme työntämään kaapin paketti-autoon.

Huohotin pitkään, mutta yritin huohottaa vähemmän kuin Raivio. Sitten ojensin sovinnollisesti käteni, mutta hän ei ollut huomaavinaan sitä. Samoin toimi Silja, joten poistuimme paikalta takaisin kellariin hakemaan nahkarotsiani. Paitani, housuni ja alushousuni olivat niin hiessä, että buutsiini valuva kehon neste teki kävelystä tavallista raskaampaa – kuin olisin kävellyt suolla.

En ymmärtänyt silloin enkä ymmärrä vielääkään mitä meidän tapaamisessamme oikeasti tapahtui, mutta muistan harmitukseni siitä, etten saanut kerrottua entiselle armeijan kanta-peikolle, että vastikään perimässäni saaristossa sijaitsevassa mökinrämässä (rintamiestalossa) oli jossain sodan käyneen isoisäni piilottamia armeijan aseita. Olisin halunnut kuul-la Raivion arvion siitä, oliko isoisälläni ne Neuvostoliiton mahdollisesti tulevan miehityksen varalta, vai sen takia, että Suomessa vallitsi sodan loputtua rauhaton aikakausi joidenkin sodasta palanneiden miesten ryypätessä ja häiriköidessä, ja isoisä halusi tuliassein puolustaa perhettään: vaimoaan ja poikaansa – isoäitiäni ja minun isääni.

Sitä keskustelua ei käyty, enkä enää koskaan tavannut Raiviota tai Siljaa.

I OSA

Jälkeenpäin minua vaivasi kysymys:
Mikä valtaa mielen sinä hetkenä, kun ymmärtää
tippuvansa ylimmän kerroksen parvekkeelta?

JOSKUS PIENI VALEHTELU ITSELLE TEKEE HYVÄÄ.

Stefan on mies kuudenkymppin nurjalla puolen, menestyvä mainosohjaaja, jolla on vaikeuksia hyväksyä se, ettei maailma tai hän itse ole entisellään.

Viisivuotiaan iltatähden kaitseminen tuo iloa, mutta samalla pintaan nousee kaikki elämän aikana koettu.

Menneisyyden kuorma on sekä henkistä että konkreettista. Kuolleen isän rivitaloasunnon tyhjennyksen jäljiltä tavaraa täynnä ovat oma asunto, kellarikomero ja mökki.

Stefan päättää, että menneisyydestä täytyy päästä eroon, vaikka edessä olisikin epätoivoisia tekoja.

**IRTI ON TRAGIKOOMINEN TARINA MIEHENÄ
OLEMISESTA, VANHENEMISESTA JA ELÄMÄN
AIKANA KERTYNEESTÄ KUORMASTA.**

JOHNNY
Kniga

www.johnnykniga.fi

84.2

978-952-362-318-7